

Възобновява се производството на биоагенти в България

Автор(и): проф. д-р Вили Харизанова, от Аграрен университет в Пловдив; Людмил Стоянов, Органик Инвест Биозащита

Дата: 13.08.2021 *Брой:* 8/2021

Добрата новина е, че след почти 30 години прекъсване в България отново ще се произвеждат биоагенти. От тази година земеделските производители в нашата страна ще могат да се снабдяват с произведени у нас биоагенти.

Компанията „Органик инвест биозащита“ в партньорство с една от най-големите в Европа лаборатории за производството на ентомофаги - „Агрономика“, с над 25 години опит в производството на биологични продукти за растителна защита, ще предлага като начало 3 биоагента: трихограма, хабробракон и обикновена златоочица.

Към момента, въпреки огромната нужда от биоагенти, земеделските производители могат само да ги поръчат от чужбина. Редица фирми са вносители на биоагенти, но липсва собствено производство. Тъжно е, че в страна, която е била сред водещите по производство и приложение на биоагенти на единица площ в света, не е останала нито една действаща биофабрика.

Историята на производството на биоагенти в България

Биоагентите като естествени неприятели на вредителите по много култури имат богата история в нашата страна. Задълбочени проучвания по проблемите на биологичния контрол започват през 50-те години на миналия век в ИЗР (Институт за защита на растенията) и през 1956 г. в Института за гората. През 1961 г. в ИЗР се организира секция, която по-късно прераства в Проблемна лаборатория по биологична и интегрирана борба, където се провежда интензивна научноизследователска работа.

През 1968-1969 г. са създадени първите производствени биолaborатории в Петрич (за биоконтрол на някои карантинни неприятели) и във Велико Търново, Пловдив и Плевен за производство на трихограма. В началото на 70-те години започват да действат биолaborаториите в с. Ковачица, Монтанско, Враца, Стара Загора, Видин, Разград, Шумен, с. Ветрино, Варненско, и Пазарджик предимно за производство на трихограма и някои биоагенти за оранжерии.

През периода 1974 – 1990 г. са изградени 21 биолaborатории и биофабрики за промишлено производство на ларвния паразит *Encarsia formosa*, на хищните акари *Phytoseiulus persimilis* и *Amblyseius cucumeris*, на хищната дървеница *Macrolophus caliginosus*, на хищната галица *Aphidoletes aphidimyza* и на паразита *Prospaltela (Encarsia) berlezei*. Годишното производство на 900 до 1010 кг от яйчния паразит *Trichogramma spp.*, нарежда страната ни на трето място в света след Русия, Мексико и Бразилия. Трихограма се е прилагала на около 3 млн. декара царевица, захарно цвекло, зеле, карфиол, пипер срещу царевичен пробивач, нощенки и др.

В по-малки лаборатории са произвеждани златоочици (*Chrysopa spp.*), сирфидни мухи (*Episyrphus balteatus*) и калинки, а към Аграрния университет е създадена биолaborатория за производство на хищната дървеница *Podisus maculiventris* като биоагент за контрол на колорадския бръмбар. За борба с гъботворката в горите в София се е произвеждал яйчният паразитоид *Ooencyrtus kuvanae*.

След 1990 г. по различни причини – разрушаване на съществуващите регионални структури, които са били основни потребители на биоагентите, както и редица други, се налага биолaborаториите да бъдат закрити.

По същото време в световен мащаб тенденцията е към разширяване на производството и приложението на биоагенти. На пазара ежегодно излизат нови продукти: хищни и паразитни насекоми и акари, микробиални препарати, феромони и редица други алтернативни РЗ средства, които правят възможно пълния контрол на вредителите не само в оранжерии, но и на открито при повечето култури.

След Директива № 2092/91 на Европейската комисия по околна среда, Директива 128/2009 за устойчиво използване на пестициди, Зелената сделка и по-конкретно стратегията „От фермата до трапезата“ коренно се промени подходът към земеделското производство и растителната защита. Алтернативни средства и методи ще заместят доскоро най-широко прилагания химичен метод. Търсенето на такива алтернативни средства у нас непрекъснато нараства, а предлагането е недостатъчно.

Именно по тези причини появата на производител на биоагенти у нас е дългоочаквана новина. Първите 3 биоагента (трихограма, хабробракон и златоочица) ще са на пазара още тази година.

За разселването на изброените биоагенти ще се използват модерни безпилотни и пилотирувани летателни апарати от последно поколение.

Очаквайте повече информация за произвежданите биоагенти в следващите броеве на списанието и сайта.